

**INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA NA REALIZACIJI
PRIORITETNIH PROJEKATA
IZ OBLASTI POLJOPRIVREDE**

Jul – Decembar 2025. godine

Podgorica, mart 2026. godine

NAZIV/CILJ PROJEKTA	Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD III 2021-2027 (IPARD III)
OPIS PROJEKTA	Kroz sprovođenje IPARD III programa crnogorskim poljoprivrednicima je dostupno ukupno 81.975.947 eura bespovratnih sredstava, od čega EU sredstva čine 63.000.000 eura (62% više u odnosu na prethodni IPARD II program), a nacionalno kofinansiranje iznosi 18.975.947 eura. Uz doprinos korisnika, sprovođenjem IPARD III programa stvoreni su uslovi da se potencijalno investira oko 128 miliona eura u crnogorsku poljoprivredu. Finansijska podrška sastoji se od 75% sredstava obezbijeđenih kroz Instrument pretpristupne pomoći za ruralni razvoj Evropske unije (IPARD), shodno Finansijskom sporazumu za IPARD III 2021-2027 i 25% nacionalnih sredstava obezbijeđenih iz budžeta Vlade Crne Gore. Cilj predmetnog Programa je da pripremi crnogorske poljoprivrednike za ulazak u EU, na način što će sredstva iz IPA III – oblast poljoprivrede i ruralnog razvoja iskoristiti u što većoj mjeri, a što će za posledicu imati unapređenje kvaliteta proizvoda, povećanje obima proizvodnje, veću konkurentnost i dostizanje EU standarda bezbjednosti hrane u primarnom i prerađivačkom sektoru. Ovim Programom finansiraju se investicije u modernizaciju poljoprivrednih gazdinstava, unapređenje postojećih i izgradnju novih prerađivačkih kapaciteta, unapređenje ruralne infrastrukture u seoski turizam i zasnivanje i zastitu šuma.
TRENUTNI STATUS	U izvještajnom periodu intenzivno su sprovedene administrativne i terenske kontrole zahjete za podršku koji su pristigli u okviru prvih javnih poziva. U okviru Mjere 7 „Diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja”, podmjera 7.1 "Podrška investicijama za razvoj ruralnog turizma", kroz IPARD III Program je objavljen Prvi javni poziv za dodjelu sredstava finansijske podrške. Prijem zahtjeva za dodjelu podrške trajao je od 21. marta do 23. maja 2024. godine. U okviru ovog javnog poziva podnijeto je 165 zahtjeva za dodjelu podrške. Ukupna vrijednost traženih investicija je 26.574.264,49 EUR (bez PDV-a), a potencijalni iznos podrške je 17.066.900,71 EUR. U periodu od 1. jula 2025. godine do 31. decembra 2025. godine ugovoreno je 9 aplikacija. Ukupna vrijednost prihvatljivih troškova investicije je 1.446.956,15 EUR (bez PDV), a odobrena podrška iznosi 921.533,10 EUR. Takođe, u istom periodu odobreno je 10 zahtjeva za promjenu projekta. U periodu od 01. jula 2025. godine do 31. decembra 2025. godine odrađena su 22 mišljenja za procjenu realnosti cijena za 21 korisnika. Kada su u pitanju objave poziva za ponude, u okviru navedene Mjere objavljeno je 89 poziva za dostavljanje ponuda, za ukupno 23 korisnika. U okviru Mjere 7 „Diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja”, podmjera 7.1 "Podrška investicijama za razvoj ruralnog turizma", u periodu jul-dec 2025. godine isplaćen je jedan finalni zahtjev sa iznosom podrške 25.327,67 EUR i iznosom EU podrške 18.995,75 EUR, kao i 10 avansnih zahtjeva za isplatu sa iznosom isplaćene podrške 494.029,86 EUR i iznosom EU podrške 370.552,39 EUR.

U okviru Mjere 7 „Diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja”, podmjera 7.2 "Podrška investicijama za preradu na gazdinstvu", kroz IPARD III Program je objavljen Prvi javni poziv za dodjelu sredstava finansijske podrške. Prijem zahtjeva za dodjelu podrške trajao je od 11. aprila do 11. juna 2024. godine.

U okviru ovog javnog poziva podnijeto je 19 zahtjeva za dodjelu podrške. Ukupna vrijednost traženih investicija je 437.144,25 EUR (bez PDV-a), a potencijalni iznos podrške je 280.082,46 EUR.

U periodu od 1. jula 2025. godine do 31. decembra 2025. godine ugovorene su 2 aplikacije. Ukupna vrijednost prihvatljivih troškova investicija je 38.953,09 EUR (bez PDV), a odobrena podrška iznosi 23.371.85 EUR.

Kada su u pitanju objave poziva za ponude, u okviru navedene mjere objavljenja su 9 poziva za dostavljanje ponuda za četiri korisnika.

U periodu od 01. jula 2025. godine do 31. decembra 2025. godine odrađeno je 1 mišljenje procjene realnosti cijena prije isplate.

Takođe, po navedenom pozivu, u periodu od 1. januara do 30. juna urađeno je 10 analiza ekonomske održivosti.

U okviru Mjere 7 „Diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja”, podmjera 7.2 "Podrška investicijama za preradu na gazdinstvu", u periodu od jul-dec 2025. godine isplaćen je jedan finalni zahtjev za isplatu sa iznosom podrške 12.444,67 EUR i iznosom EU podrške 9.332,00 EUR, kao i jedan fazni zahtjev za isplatu sa iznosom podrške 4.344,83 EUR i iznosom EU podrške 3.258,62 EUR.

U okviru Mjere 3 „Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva“ kroz IPARD III program je 27.06.2024. godine objavljen Prvi javni poziv za dodjelu sredstava finansijske podrške. Prijem aplikacija trajao je do 27.09.2024. godine. U okviru ovog javnog poziva podnijeto je 57 zahtjeva za dodjelu podrške. Ukupna vrijednost traženih investicija je 46.867.425,34 EUR (bez PDV-a), a potencijalni iznos podrške je 23.433.712,67 EUR.

U periodu od 1. jula 2025. godine do 31. decembra 2025. godine ugovoreno je 15 aplikacija. Ukupna vrijednost prihvatljivih troškova investicije je 12.907.324,29 EUR (bez PDV), a odobrena podrška iznosi 6.497.084,68 EUR.

Kada su u pitanju objave poziva za ponude, u okviru navedene Mjere objavljeno je 80 poziva za dostavljanje ponuda za ukupno 15 korisnika.

U periodu od 01. jula do 31. decembra 2025. godine odrađeno je dodatnih 5 analiza ekonomske održivosti.

U periodu od 01. jula 2025. godine do 31. decembra 2025. godine odrađeno je 39 mišljenja za provjeru realnosti cijena za 31 korisnika.

U okviru Mjere 3 „Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva“ u periodu jul-dec 2025. godine isplaćeno je 8 finalnih zahtjeva za isplatu sa iznosom podrške 3.038.567,76 EUR i iznosom EU podrške 2.278.925,81 EUR, 4 fazna zahtjeva za isplatu sa iznosom podrške 1.363.797,60 EUR i iznosom EU podrške 1.022.848,19 EUR, kao i 5 avansnih zahtjeva za isplatu sa iznosom podrške 1.926.257,26 EUR i iznosom EU podrške 1.444.692,94 EUR.

	U okviru Mjere 1 „Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava“ kroz IPARD III program je 29.08.2024. godine objavljen Prvi javni poziv za dodjelu sredstava finansijske podrške. Prijem aplikacija je trajao do 29.11.2024. godine. U okviru ovog javnog poziva podnijeto je 695 zahtjeva za dodjelu podrške. Ukupna vrijednost traženih investicija je 69.829.426,22EUR (bez PDV-a), a potencijalni iznos podrške je 48.708.587,74 EUR. U toku je administrativna kontrola prihvatljivosti zahtjeva i bodovanje prihvatljivih zahtjeva. Nakon završenog procesa bodovanja formiraće se rang lista na osnovu koje će se znati koliko korisnika može biti podržano tj. ostvariti pravo na bespovratna sredstva. U periodu od 01. jula 2025. godine do 31. decembra 2025. godine odrađeno je 78 mišljenja za procjenu realnosti cijena (građevina) i 435 mišljenja za procjenu realnosti cijena (oprema-mehanizacija). Takođe, u navedenom periodu odrađeno je 556 analiza ekonomske održivosti. Što se tiče Mjere 5 - Implementacija lokalnih razvojnih strategija - LIDER pristup, u julu 2025. godine Vlada Crne Gore je usvojila izmjene i dopune Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, kroz koje je propisan način registracije LAG-ova. Tokom septembra 2025. godine održana je radionica FAO-a, s ciljem jačanja administrativnih kapaciteta tijela za implementaciju, te je pokrenut postupak pripreme akreditacijskog paketa i dodatnih podzakonskih akata potrebnih za implementaciju M5. Što se tiče Mjere 9 - Tehnička pomoć, Crna Gora je u augustu 2025. godine dobila akreditaciju (povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta) za M9. U decembru 2025. godine usvojena je Uredba o implementaciji i postupku korištenja sredstava u okviru ove mjere.
PLANIRANE AKTIVNOSTI U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	Obrada i ugovaranje aplikacija iz Mjere 7, podmjera 7.1 Prvi Javni poziv, , Mjera 1, Prvi Javni poziv, kao i za Prvi javni poziv za Mjeru 3; Objave poziva za dostavljanje ponuda za sve ugovorene korisnike; Praćenje realizacije investicija kroz progress reporte; Rad sa revizorima za sve projekte koji budu predmet revizije i po svim mjerama; Rad sa Twinning ekspertima; Rad na procedurama za implementaciju IPARD III programa, usklađivanje procedura sa Okvirnim i Sektorskim sporazumima, kao i izmjenama IPARD III programa i unapređenje procedura; Rad na procedurama za Mjeru 5 „Leader“; Rad na procedurama za Mjeru 6 „Ruralna infrastruktura“; Info kampanje i priprema korisnika za apliciranje na pozive kroz IPARD III program; Priprema i objava novih javnih poziva kroz IPARD III program;

	Praćenje realizacije aktivnih ugovora kroz Izvještaj o napretku i različite izvještaje; Praćenje procedure nabavke i obrada podnijetih zahtjeva za isplatu.
OBAVEZE DRŽAVNIH ORGANA U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	Aktivno učešće u procesu implementacije poziva, kroz blagovremeno izdavanje dokaza od strane nadležnih organa, a koji su neophodni za apliciranje; Rad na relevantnim pravnim aktima, kako bi se korisnicima omogućilo ispunjavanje uslova za apliciranje po javnim pozivima, prije svega se misli na dobijanje UT uslova; Formiranje garantnog fonda koji bi krajnjim korisnicima olakšao i ubrzao proces dobijanja kreditnih sredstava za predfinansiranje investicija; Obezbjedivanje adekvatnih radnih prostorija za Direktorata za plaćanja, kako bi se stvorili uslovi za nesmetan rad, u skladu sa zahtjevima EK i važećim akreditacionim kriterijuma koje propisuju regulative za IPARD III. Potreban je veći objekat - radni prostor, jer je kapacitet trenutnih prostorija Direktorata za plaćanja nedovoljan; Obezbjedivanje opreme, vozila i goriva kako bi se kontrole završavale blagovremeno; Pravovremeno dobijanje saglasnosti za zapošljavanje novih službenika, kako bi se obezbijedio dovoljan broj službenika koji rade na implementaciji postojećih akreditovanih mjera i akreditaciji novih mjera. Pravovremenim zapošljavanjem bi se smanjio rizik od kašnjenja i gubitka dostupnih EU sredstava; Nastavak procesa akreditacije za nove mjere.
KONTAKT OSOBA	Marko Radonjić , generalni direktor Direktorata za plaćanja (e-mail: marko.radonjic@mpsv.gov.me , tel: 020-672-007)

NAZIV/CILJ PROJEKTA	Drugi projekat institucionalnog razvoja i jačanja poljoprivrednog sektora u Crnoj Gori (MIDAS 2)
OPIS PROJEKTA	Ugovor za Drugi projekat institucionalnog razvoja i jačanja poljoprivrede MIDAS 2 je potpisan 8. marta 2018. godine između Ministarstva finansija i Svjetske banke. Implementator projekta je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Vrijednost projekta je 30 miliona EUR. Inicijalno, predviđeno je da projekat traje do 30. juna 2023. godine. Međutim, u decembru 2021. godine zvanično je zatraženo produženje trajanja projekta do 30. juna 2025. godine. U junu 2024. traženo je produženje trajanja projekta od 24 mjeseca, kako bi se osiguralo dovoljno vremena da se izgradi postrojenje za preradu nusproizvoda životinjskog porijekla i završe započete aktivnosti na uspostavljanju Nacionalne referentne fitosanitarne laboratorije i uspostavljanju regionalnih kancelarija Direktorata/Agencije za plaćanja (Kuće poljoprivrede) u Beranama i Pljevljima. Međutim, uzimajući u

	obzir da se u međuvremenu dogovorila priprema novog projekta Svjetske banke za razvoj poljoprivrede i ribarstva u okviru kojeg će biti izgrađena ribarska luka i uspostavljene preostale dvije regionalne kancelarije Agencije za plaćanja, a kako je zbog neizdavanja UT uslova za postrojenje, usporen ovaj proces, banka je predložila i da izgradnja postrojenja bude finansirana u okviru novog projekta. Priprema „Projekta razvoja klimatski otpornog ribarskog i poljoprivredno-prehrambenog sektora“ – CRFASD, je intenzivirana u toku izvještajnog perioda, što je rezultiralo potpisivanjem Ugovora o zajmu između Ministarstva finansija (Vlade Crne Gore) i Svjetske banke, 24. decembra 2025. godine. Rok za početak implementacije Projekta je 90 dana od datuma potpisivanja Ugovora, odnosno mart 2026. godine. Odluku o produženju projekta, u trajanju od 12 mjeseci, Svjetska banka je donijela u martu 2025. godine. Produženje od 12 mjeseci je odobreno u cilju uspješne realizacije započetih aktivnosti, a posebno završetka građevinskih radova na izgradnji objekata za smještaj regionalnih kancelarija Agencije za plaćanja (Kuće poljoprivrede) u Beranama i Pljevljima, kao i Fitosanitarne laboratorije. Takođe je usaglašeno da se u roku trajanja projekta pripreme projekti za ribarsku luku na rtu Đeran, postrojenja za preradu nusproizvoda životinjskog porijekla i Kuće poljoprivrede u Nikšiću, koji će biti izgrađeni u okviru novog projekta. MIDAS 2 projekat će biti zatvoren 30. juna 2026. godine. Razvojni cilj Projekta je da se poboljša pružanje Vladine podrške poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju na način koji je usklađen sa EU pristupnim zahtjevima. Projekat je sastavljen od 3 razvojne komponente: 1. Jačanje programa MPŠV-a za poljoprivredu, ruralni razvoj i ribarstvo; 2. Podrška ispunjenju mjerila za zatvaranje Poglavlja 12 - Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika; 3. Modernizacija sektora ribarstva.
TREKUTNI STATUS	Komponenta 1: <u>Pozivi za dodjelu bespovratne podrške</u> <u>Treći javni poziv za Agroekološku IPARD – like mjeru</u> za livade i pašnjake, objavljen je 26. maja 2025. godine (rok za podnošenje zahtjeva je bio 31. jul). Budžet u okviru MIDAS 2 projekta predviđen za ovu mjeru 2.1.1 Agrobudžeta iznosio je 1 milion €. Predmet ovog javnog poziva bila je podrška poljoprivrednim proizvođačima koji posjeduju livade i pašnjake i koriste ih za proizvodnju sijena ili ispašu stoke (preživara). Koliki je uspjeh u sprovođenju ove mjere kroz MIDAS 2, govori i podatak da je prije početka implementacije u sistemu bilo evidentirano samo 11.756 ha korišćenog poljoprivrednog zemljišta. Pored toga, zahvaljujući sprovođenju ove mjere, livade i pašnjaci su od 2024. godine uključeni u sistem direktnih plaćanja u biljnoj proizvodnji. Podaci o isplaćenim zahtjevima za 2025. godinu: isplaćena su 4443 korisnika, dok je ukupno isplaćena podrška 934.108,15 eura.

Kultura	Površina ha	Iznos EUR
Livade	30338.66	455.080,85
Pašnjaci	23951.364	479.027,30
UKUPNO	54,290.02	934.108,15

Treći javni poziv za dodjelu bespovratnih sredstava podrške za rekonstrukciju ribolovnih plovila (koče i plivarice) objavljen je 1. jula 2025. godine (rok za podnošenje zahtjeva je bio 17. jul). Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u saradnji sa Svjetskom bankom iniciralo je najveću investiciju u rekonstrukciju ribarskih plovila TO - koča i SP - plivarica sa 80% bespovratne podrške od iznosa investicije. Ova mjera ima za cilj poboljšanje bezbjednosti, efikasnosti i konkurentnosti komercijalnog ribolova, kao i modernizaciju ribarske flote u skladu sa savremenim standardima i održivim praksama. MPŠV je prepoznalo važnost razvoja komercijalnog ribolova, a ovaj program treba da pruži konkretnu i snažnu podršku komercijalnim ribarima (za kočare i plivarice) za obnovu i poboljšanje plovila.

Ukupan budžet izdvojen za investicije u rekonstrukciju ribolovnih plovila iznosi 1 milion €. Osnova za ovaj javni poziv je analiza stanja plovila koju je sproveo konsultant – angažovan u okviru MIDAS 2 projekta, u cilju tehničke procjene ribarskih plovila (koča i plivarica).

Rezultat ovog javnog poziva: od ukupno sedam pristiglih prijava, šest je odobreno i potpisani su ugovori, dok je jedan zahtjev odbijen nakon sprovedenog postupka. Ukupna vrijednost odobrenih investicija iznosi 875.530,00 eura, od čega 700.424,00 eura čine bespovratna sredstva. Realizacija investicija je u toku.

U toku je uspostavljanje dvije regionalne kancelarije (kuće poljoprivrede) Direktorata za plaćanja (buduće Agencije za plaćanja) u Beranama i Pljevljima, dok se za još dvije regionalne kancelarije vrše pripremne aktivnosti.

Kada je u pitanju regionalna kancelarija u Beranama, ugovor za izgradnju je potpisan 25. juna. Radovi, čija je vrijednost 1,3 mil €, su započeti ubrzo po potpisivanju ugovora, kako bi se sve realizovalo u roku od 12 mjeseci, do zatvaranja MIDAS 2 projekta.

Što se tiče ugovora za izvođenje građevinskih radova za kuću poljoprivrede/regionalnu kancelariju u Pljevljima, potpisan je 16. juna i takođe, radovi su ubrzo započeti. Rok za realizaciju investicije je 12 mjeseci, odnosno do kraja implementacije MIDAS 2 projekta. Vrijednost radova iznosi 1.8 miliona EUR.

Građevinski radovi se odvijaju u skladu sa planiranom dinamikom, sa rokom završetka do 30. juna 2026. godine.

Tenderski postupak za nabavku namještaja i opreme biće objavljen u januaru 2026, sa planiranim rokom realizacije od 45 dana.

Podgorica – MPŠV je identifikovalo odgovarajuće prostorije koje treba renovirati, preurediti i opremiti za glavnu kancelariju Agencije, dok će postojeće kancelarije biti adaptirane za regionalnu kancelariju u Podgorici. MIDAS 2 će podržati nabavku opreme i namještaja za nove prostorije, kao i radove na adaptaciji postojećeg prostora za potrebe regionalne kancelarije. MPŠV je predložilo pristup direktnog ugovaranja kako bi se ubrzalo preseljenje i uspostavljanje regionalne i glavne kancelarije. Sa Svjetskom bankom je dogovoreno da se direktno ugovori kompanija koja je prethodno radila projekat adaptiranja trenutnih prostorija Agencije – koje su sada namijenjene da postanu regionalna

kancelarija – zbog njihove upoznatosti sa zahtjevima projekta. Ugovor je potpisan 2. jula 2025. godine.

Izvođač je dostavio predloge i preliminarne troškove za opremanje prostora. Ugovor za izvođenje zanatskih radova potpisan je 28. novembra, sa rokom izvođenja od 45 dana.

Ugovor za nabavku opreme za Agenciju za plaćanja je potpisan u decembru 2025. Realizacija ugovora, odnosno isporuka opreme, treba da bude završena najkasnije u roku od 45 dana od dana potpisivanja ugovora. Planirano je da se zaposleni presele sredinom marta, kako bi se postojeći prostor prenamijenio za regionalnu kancelariju, koji će se takođe adaptirati i prilagoditi.

U cilju obezbjeđenja efikasnog rada i punog kapaciteta regionalnih kancelarija, pored građevinskih radova i opremanja, pokrenut je postupak nabavke četiri vozila za regionalne kancelarije. Tenderski postupak bio je otvoren u periodu od 22. septembra do 6. oktobra 2025. godine. Agencija za plaćanja je uputila zahtjev da se, ukoliko je izvodljivo, nabavi i dodatno vozilo, u okviru postojećeg budžeta.

Ugovor za nabavku vozila je potpisan 7. novembra.

Nikšić - U okviru MIDAS 2 projekta će biti izrađena pripremna dokumentacija za neophodnu izgradnju (glavni projekat), dok će izgradnja biti realizovana u okviru novog projekta. Tender za glavni projekat izgradnje je bio objavljen u periodu od 7. maja do 6. juna 2025. godine, a ugovor za projektovanje sa prvorangiranom kompanijom je potpisan 9. oktobra. Završetak angažmana projektovanja se očekuje da bude kompletiran do 9. aprila 2026. godine. Projektantske aktivnosti se trenutno sprovode u skladu sa planiranom dinamikom.

U okviru Komponente 1 se realizovalo/u toku je realizacija još značajnih aktivnosti kao što su:

- Razvoj softvera za harmonizaciju i integraciju EU registara - aneksiran za dodatnu nadogradnju ovog softvera, u cilju uređivanja LPIS-a; povezivanja sa GSA aplikacijom; kreiranja vektorskog sloja državnog zemljišta; uvođenja ANC područja u okviru LPIS-a.
- Kako bi se pružila podrška IPARD strukturi u dijelu kontrole cijena, MIDAS 2 je preuzeo finansiranje komisije za evaluaciju zahtjeva (od juna 2024. do kraja 2025. godine, odnosno do kraja predviđenog budžeta za ovu namjenu), koja vrši procjenu cjenovnih ponuda za poljoprivrednu mehanizaciju i opremu, prerađivačku industriju i izvođenje građevinskih radova za ukupno šest članova komisije;
- Ex – post evaluacija IPARD II programa 2014 – 2020 - Kompanija je ugovorena u januaru 2025. i dostavljeni su i odobreni svi izvještaji. Cilj ovog konsultantskog angažmana bio je sprovođenje ex-post evaluacije koja obuhvata korišćenje resursa, efektivnost i efikasnost implementacije IPARD II programa, kao i uspjeh/neuspjeh implementacije, dostignuća i rezultata IPARD II programa. Angažman je završen u avgustu 2025. godine.
- Priprema zakona o osnivanju Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu – na osnovu ovog angažmana, koji je završen u avgustu 2025, pripremljen zakon o osnivanju Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, koja će postati operativna od 1. januara 2026.
- Izvršena je zamjena postojeće opreme za čuvanje podataka u Centru za slučaj katastrofa (DRC – Disaster Recovery Centar) u Bijelom Polju (sa statusom isteka roka do 2025. godine);
- Pripremljen je projektni zadatak za implementaciju standarda informacione bezbjednosti u Agenciji za plaćanja, u skladu sa preporukama eksterne revizije. Ugovor za ovaj angažman je potpisan u septembru 2025. godine, sa rokom završetka do juna 2026.

Komponenta 2

U okviru Komponente 2, MIDAS 2 projektom se podržava nadogradnja IV sprata i kompletno opremanje referentne fitosanitarne laboratorije,

kao i kabineta za nastavu za potrebu BTF-a, koji će takođe biti dio IV sprata. Građevinski radovi su započeti u septembru 2024. godine. Tokom izvođenja radova, uočena je potreba za dodatnim ulaganjima, sa čim su se saglasili Ministarstvo/Vlada (u tom smislu Vlada je usvojila Informaciju). Ugovor je izmijenjen dodatnim radovima koji se tiču poboljšanja protivpožarne otpornosti čelične konstrukcije, dok je ugovor za nadzor izmijenjen za dodatnu uslugu izrade projekta za ugradnju novog termotehničkog sistema za BTF. Ugovaranje dodatnih radova za sanaciju štete nastale prokišnjavanjem krova, kao i drugih dodatnih radova vezanih za podzemne radove za liftove, uklanjanje krova i izgradnji nove čelične konstrukcije za spoljne jedinice za termotehniku, koje je pripremio projektant u iznosu od 50.988,24 eura.

Tokom izvještajnog perioda potpisan je nalog za izmjenu radova (Variation Order) br. 3 u iznosu od 480.542,59 eura, radi dodatne ugradnje termotehničkih sistema i pratećih radova na objektu BTF. Prema posljednjem izvještaju nadzora od 16. decembra, struktura objekta je u potpunosti zatvorena. Izvještaj je zabilježio kašnjenja od oko 90 dana za građevinski dio „B“ i 75 dana za dio „C“.

Radovi na 4. spratu biće završeni do marta 2026. godine, čime će biti omogućena instalacija laboratorijske opreme. Dodatni termotehnički i zanatski radovi trebaju biti završeni do polovine maja 2026. godine. Zvanično otvaranje Laboratorije planirano je za 1. jun 2026. godine.

Ugovor za nabavku zaštitne opreme/ radne odjeće za inspeksijske službe UBHVFP je potpisan u decembru.

Tenderski postupci za nabavku vozila za fitosanitarne mjere, odnosno za nabavku vozila za inspektore UBHVFP su bili otvoreni u periodu od 18. novembra do 22. decembra.

Ugovorene su nabavke namještaja i laboratorijske opreme za Nacionalnu laboratoriju za ispitivanje sjemena.

BTF je izmijenio Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta (10. jun 2025. godine), kojim se obuhvataju nova radna mjesta planirana za Nacionalnu referentnu fitosanitarnu laboratoriju, od 2026. godine.

UBHVFP je ojačana nabavkom nove IT opreme. Ugovor za ovu nabavku je potpisan 4. juna.

Sistem za neškodljivo uklanjanje životinjskih nusproizvoda (ABP) – Procesi nabavke za pripremu idejnog projekta, tenderske dokumentacije, geotehničkih istraživanja, reviziju glavnog projekta, nadzora građevinskih radova, kao i izradu/procjenu uticaja na životnu sredinu i društvo (ESIA) su završeni. Međutim, ugovaranje još uvijek nije realizovano, jer Opština Nikšić nije izdala konačne UT uslove. Kako je već navedeno, u saradnji sa Svjetskom bankom je dogovoreno da izgradnja ABP postrojenja bude podržana u okviru novog projekta za poljoprivredu i ribarstvo (CRFASD, planiran od marta 2026. godine).

UBHVFP će nadograditi veterinarski informacioni sistem – VIS. Ugovorena je kompanija, koja je bila dio prethodnog konzorcijuma za izradu VIS-a. Nadogradnja će se realizovati u period od 30. septembra 2025. do 30. juna 2026. godine. Nove funkcionalnosti i nadogradnje biće završene do marta 2026. godine, dok će aktivnosti održavanja trajati do završetka ugovora, odnosno do 30. juna 2026. godine. Do sada se implementacija odvija prema planu.

Komponenta 3

Na osnovu odobrene Studije uticaja na životnu sredinu i socijalni uticaj (ESIA) za izgradnju ribarske luke (januar 2024. godine), a u dijelu novog okvira za partnerstvo sa Crnom Gorom (CPF) za narednih 5 godina, MPŠV je podnijelo Svjetskoj banci zahtjev za podršku izgradnji ribarske luke na rtu Đeran (Ulcinj) u svom budućem programu. Ova finansijska podrška će se realizovati u okviru novog projekta za podršku poljoprivredi i

	ribarstvu - CRFASD, čija se implementacija planira od marta 2026. godine, kao nastavak aktivnosti koje su realizovane i započete u okviru MIDAS 2 projekta. U okviru angažmana za <u>izradu glavnog projekta i tenderske dokumentacije za građevinske radove - Idejno rješenje i glavni projekat se nalaze u fazi tehničke kontrole/revizije. Tokom decembra 2025. nekoliko projekata je dobilo pozitivno mišljenje tehničke kontrole, dok je potrebno dodatno unaprijediti stabilnost konstrukcije lučke infrastrukture.</u> Saglasnost (EIA) Agencije za zaštitu životne sredine - Održan je sastanak sa Agencijom za zaštitu životne sredine radi dogovora o pristupu obnovi ekološke saglasnosti, odnosno elarata, studije uticaja na životnu sredinu. Identifikovano je izvodljivo rješenje koje će omogućiti izdavanje nove EIA saglasnosti sa važenjem od dvije godine. PMT će pripremiti i dostaviti potrebnu dokumentaciju za obnovu EIA saglasnosti. Ugovor za <u>tehničku kontrolu projektne dokumentacije nove ribarske luke</u> na rtu Đeran - Velika plaža (Ulcinj) je potpisan 31. marta 2025. godine. Nakon odobrenja i usaglašavanja glavnog projekta, pripremiće se prezentacija za Ministarstvo poljoprivrede i Opštinu Ulcinj, u cilju upoznavanja sa detaljima projektovanja, kao i buduće izgradnje luke. Ugovor za <u>opremanje prvih deset mjesta iskrcaja, uređajima za mjerenje i registraciju ulova</u> je u završnoj fazi realizacije (pored toga, kompanija je na raspolaganju još dvije godine, u okviru garantnog perioda održavanja uređaja). Ugovor je izmijenjen trećim amandmanom, koji se odnosi na nadogradnju tehničke specifikacije za predmetne uređaje za mjerenje i registraciju ulova. Pet uređaja je instalirano, dok je preostalih pet isporučeno, a instalacija je u toku. <u>Model upravljanja lukom i bisnis plan za ribarsku luku</u> u Ulcinju – Ciljevi ovog zadatka su definisanje i razrada modela upravljanja ribarskom lukom, uključujući priručnik za korisnike, uspostavljanje tarifne strukture i naknada koje će se primjenjivati za korišćenje luke i njenih objekata; preporuka mehanizma za nadoknadu operativnih troškova luke od korisničkih naknada i eventualno drugih izvora koji treba da se identifikuju, itd. U tom smislu, tender je objavljen u periodu od 4. do 24. juna 2025. godine, međutim, bio je neuspješan. Komisija za evaluaciju je donijela odluku da se tender poništi i ponovo raspiše, u periodu od 9. do 22. decembra, ali ovog puta nije bilo dostavljenih ponuda. U saradnji sa Svjetskom bankom, razmotriće se da se ponovi tenderski proces, ali u okviru novog projekta CRFASD. Direktorat za ribarstvo planira nabavku <u>novih računara i IT opreme</u>. Ugovor za ovu nabavku je potpisan 28. novembra, sa rokom isporuke do kraja januara 2026.
PLANIRANE AKTIVNOSTI U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	Programi za bespovratnu podršku u okviru Komponente 1: ○ Realizacija izgradnje obije kuće poljoprivrede – u Beranama i Pljevljima, prema dinamičkom planu, u cilju završetka u roku od 12 mjeseci od potpisivanja ugovora; njihovo opremanje i nabavka vozila; ○ Adaptacija i opremanja kancelarija u Podgorici; ○ Završetak angažmana i pripreme glavnog projekta regionalne kancelarije u Nikšiću i početak realizacije aktivnosti u okviru novog projekta CRFASD; ○ Dodatno ažuriranje i nadogradnja EU registara; ○ Završetak implementacije i realizacija isplata u okviru trećeg javnog poziva za ribarstvo – rekonstrukcija plovila

	○ Izgradnja implementacionog okvira za sprovođenje intervencija u pčelarstvu u skladu sa EU regulativom . U okviru Komponente 2: ○ Ugovaranje angažmana za idejni projekat, tendersku dokumentaciju, geotehnička istraživanja, reviziju glavnog projekta i nadzor građevinskih radova za postrojenje za preradu ABP, kao i ESIA; ○ Kompletiranje građevinskih radova na dogradnji 4. sprata BTF-a za NRFL, uključujući sve dodatne radove; ○ Opremanje laboratorijskom opremom, namještajem, nabavka vozila za NRFL, UBHVFP i laboratoriju za testiranje sjemena; ○ Nadogradnja VIS -a; U okviru Komponente 3 ○ Završetak glavnog projekta za ribarsku luku u Ulcinju; ○ Završetak realizacije opremanja svih 10 mjesta iskrcaja.
OBAVEZE DRŽAVNIH ORGANA U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je nosilac aktivnosti u okviru ovoga projekta. Projektna jedinica funkcioniše u okviru ovoga Ministarstva.
KONTAKT OSOBA	Gorica Radulović , menadžerka MIDAS 2 projekta, (e-mail: goricabojoic@gmail.com , tel: 020-672-007)

NAZIV/CILJ PROJEKTA	IPA 2021 projekat „EU za podršku sektoru poljoprivrede u Crnoj Gori“
OPIS PROJEKTA	Projekat IPA 2021 – "EU za podršku poljoprivrednom sektoru u Crnoj Gori" odobren je u decembru 2021. godine, dok je Finansijski sporazum za IPA 2021 potpisan u decembru 2022. godine. Rok za potpisivanje ugovora za projektne aktivnosti bio je 15. decembar 2025. godine, dok je rok za implementaciju aktivnosti predviđenih ugovorom 15. decembar 2028. godine. Sektor poljoprivrede je kroz program IPA 2021 – projekat/akciju „Podrška EU sektoru poljoprivrede u Crnoj Gori“ podržan sa ukupno 13 miliona eura (11 miliona eura EU sredstava i 2 miliona eura nacionalnog kofinansiranja). Tokom četvrtog kvartala 2025. godine, 2,6 miliona EUR iz Komponente 1 prebačeno je za novi GIZ projekat. Stoga je budžet za IPA 2021 iznosio 8,4 miliona EUR, računajući samo sredstva EU. Od navedenog budžeta za IPA 2021, ukupno je ugovoreno 7.514.282,32 EUR (89,46%). Projekat se realizuje kroz 3 komponente: 1) Poljoprivreda i ruralni razvoj (3 miliona EUR), 2) Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi (3,4 miliona EUR EU sredstava i najmanje 2 mil. EUR nacionalnih sredstava) i 3) Ribarstvo (2 miliona EUR).

	Komponente 1) Poljoprivreda i ruralni razvoj i 3) Ribarstvo se sprovode kroz direktni sistem upravljanja, gdje je ugovorno tijelo Delegacija Evropske unije, dok se komponenta 2) Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi sprovodi kroz indirektni sistem upravljanja i za ugovaranje i implementaciju ove komponente su zadužene odgovorne institucije Vlade Crne Gore. Cilj projekta je pružanje podrške u ispunjavanju završnih mjerila u Pregovaračkim poglavljima 11, 12 i 13 kroz unapređenje kapaciteta administracije MPŠV za implementaciju Zajedničke poljoprivredne politike, Zajedničke ribarske politike i zakonodavstva u oblasti bezbjednosti hrane, veterine i fitosanitarne politike, kao i poboljšanje uslova za rast poljoprivredne i ribarske proizvodnje.
TREKUTNI STATUS	U izvještajnom periodu nastavljena je implementacija: 1. Tvining projekta “Jačanje kapaciteta u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja za buduću implementaciju Zajedničke poljoprivredne politike”, ukupne vrijednosti 1,9 miliona eura. Ugovor se sprovodi u direktnom upravljanju. Ugovor je potpisan krajem janura 2024. godine, planirani rok završetka ugovora je 31. jul 2026. godine (Komponenta 1); 2. Tehnička pomoć Direktoratu za ribarstvo, u iznosu od 1,5 miliona eura (ugovoreno 1,411,000.00 eura). Ugovor se sprovodi u direktnom upravljanju i otpočeo je sa realizacijom 2. septembra 2024. godine (Komponenta 3); 3. Tehnička pomoć Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u iznosu od 0.5 miliona eura (ugovoreno 429.745,00 eur). Ugovor se sprovodi u indirektnom upravljanju i otpočeo je sa realizacijom 25. novembra 2024. godine (Komponenta 2); 4. Projektovanje i nadzor Graničnih inspeksijskih mjesta i Karantinske jedinice za bilje u iznosu od 150.000 EUR. Ugovor se sprovodi u indirektnom upravljanju i otpočeo je sa realizacijom 18. novembra 2024. godine (Komponenta 2). <u>U izvještajnom periodu ugovoreni su tenderi za:</u> 1. Nabavku orto-foto mapa za LPIS u iznosu od 197.000,00 EUR (Komponenta 1); 2. Nabavka opreme za terensku kontrolu Agencije za plaćanja, u iznosu od 300.200,00 EUR (Komponenta 1); 3. Nabavka vozila za Agenciju za plaćanja, u iznosu od 167.910,00 EUR (Komponenta 1); 4. Uspostavljanje sistema za izvještavanje o cijenama poljoprivrednih proizvoda (CMO), u iznosu od 149.900,00 EUR (Komponenta 1) 5. Izgradnja graničnog kontrolnog mjesta Aerodrom Golubovci, u iznosu od 688.045,32 EUR (Komponenta 2); 6. Unapređenje Fitosanitarnog informacionog sistema – razvoj IT fitosanitarnog sistema, u iznosu od 897.000,00 EUR (Komponenta 2); 7. Nabavka IT opreme za fitosanitarni informacioni sistem za UBHVFP, u iznosu od 99.875,00 EUR (Komponenta 2); 8. Nabavka laboratorijske opreme za IJZ i CETI laboratoriju, u iznosu od 394.500,00 EUR (Komponenta 2); 9. Nabavka laboratorijske opreme za Biotehnički fakultet laboratoriju, u iznosu od 335.000,00 EUR (Komponenta 2);

	10. Nabavka laboratorijske opreme za IJZ laboratoriju, u iznosu od 65.000,00 EUR (Komponenta 2); 11. Nabavka IT opreme, uređaji za praćenje u ribarstvu, u iznosu od 147.180,00 EUR (Komponenta 3); 12. Nabavka IT opreme, vozila za ribarske inspektore, u iznosu od 86.940,00 EUR (Komponenta 3); 13. Nabavka IT opreme, isporuka elektronskih uređaja u ribarstvu, u iznosu od 94.987,00 EUR (Komponenta 3).
PLANIRANE AKTIVNOSTI U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	Do prve polovine 2026. godine planirana je realizacija sledećih ugovora: 1. Nabavka opreme za terensku kontrolu Agencije za plaćanja (Komponenta 1) 2. Nabavka vozila za Agenciju za plaćanja (Komponenta 1); 3. Nabavka IT opreme za razvoj Fitosanitarnog informacionog sistema (Komponenta 2); 4. Nabavka laboratorijske opreme za IJZ i CETI laboratoriju, u iznosu od 394.500,00 EUR (Komponenta 2); 5. Nabavka laboratorijske opreme za Biotehnički fakultet laboratoriju, u iznosu od 335.000,00 EUR (Komponenta 2); 6. Nabavka laboratorijske opreme za IJZ laboratoriju, u iznosu od 65.000,00 EUR (Komponenta 2); 7. Nabavka IT opreme, uređaji za praćenje u ribarstvu, u iznosu od 147.180,00 EUR (Komponenta 3); 8. Nabavka IT opreme, vozila za ribarske inspektore, u iznosu od 86.940,00 EUR (Komponenta 3); 9. Nabavka IT opreme, isporuka elektronskih uređaja u ribarstvu, u iznosu od 94.987,00 EUR (Komponenta 3). Planirano je raspisivanje tendera za IPA 2024 – EUIF projekat: “Razvoj i implementacija softvera za računovodstvo i finansijsko izveštavanje i registra klijenata za Agenciju za plaćanja”.
OBAVEZE DRŽAVNIH ORGANA U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za bezbednost hrane, veterinu i fitosanitarne politike su zaduženi za implementaciju ovog projekta, kao i Ministarstvo finansija i Uprava za kapitalne projekte za Komponentu 2 (indirektno upravljanje). Uzimajući u obzir rok za ugovaranje, u narednom periodu neophodno je uložiti napore da se objave i sprovedu svi preostali tenderi. Neophodno je pratiti realizaciju započetih ugovora, sa naglaskom na ugovor za projektovanje i nadzor graničnih inspeksijskih mesta i karantinske jedinice za bilje, kako bi se pravovremeno planirao potreban budžet za narednu godinu za izvođenje radova.
KONTAKT OSOBA	Milena Vukotić, načelnica Odjeljenja za međunarodnu saradnju i IPA projekte (e-mail: milena.vukotic@mpsv.gov.me)

NAZIV/CILJ PROJEKTA	Program integrisanog razvoja koridora rijeka Save i Drine - SDIP
OPIS PROJEKTA	Projekat „Program integrisanog razvoja koridora rijeka Save i Drine” predstavlja jednu od najvećih inicijativa u oblasti upravljanja vodama, ukupne predviđene vrijednosti od 330 miliona eura, sa akcentom na infrastrukturni razvoj i zaštitu od poplava. Program uključuje sve države u slivovima rijeka Save i Drine i ima tri komponente na regionalnom nivou. Ugovor o finansiranju je potpisan u oktobru 2020. godine između Ministarstva Finansija i Svjetske banke u vrijednosti od 15 miliona eura za dvije pod-komponente koje se tiču Crne Gore, i to 2.2. Integrisani razvoj sliva donjeg Lima i 3.2. Institucionalno jačanje upravljanja projektima. Implementator projekta je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Projekat će se implementirati kroz dvije faze i to: prva od 2020. do 2026. godine i druga od 2026. do 2030. godine. Projektom za Crnu Goru je predviđena izgradnja multifunkcionalnih nasipa dužine 10 kilometara na rijekama Grnčar i Lim u opštinama Gusinje, Plav, Bijelo Polje i Berane, čime će se stvoriti preduslovi za razvoj drugih djelatnosti i završetak implementacije drugih kapitalnih projekata. Projekat dodatno predviđa izgradnju sistema navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta u opštinama u slivu Drine, kao i poboljšanju vodosnabdijevanja. Direktni korisnici projekta su opštine (Gusinje, Plav, Bijelo Polje i Berane), a kao institucionalni korisnik prepoznata je nadležna institucija za upravljanje vodnim resursima u Crnoj Gori - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za vode. Kako bi se obezbijedila dodatna podrška za pripremu druge faze ovog projekta, Grant fond World Bank je obezbijedio pomoć u vidu granta koja za Crnu Goru iznosi 500.000 EUR. Dodatna finansijska podrška, u ovoj pripremnoj fazi ključna za osiguranje čvrste tehničke i institucionalne osnove za spremnost za implementaciju projekta. Planirane aktivnosti u okviru Grant ugovora uključuju: • osiguranje spremnosti za nabavke u okviru infrastrukturnih ulaganja, • izradu ključnih tehničkih studija koje će voditi dizajn i implementaciju planirane infrastrukture, • izradu instrumenata Okvira za zaštitu životne sredine i društvenu zaštitu (ESF) u skladu sa standardima Svjetske banke. Za finansiranje druge faze projekta, planirano je obezbjeđenje dodatnih kreditnih sredstava od Svjetske banke, čija će vrijednost biti poznata nakon realizovanih aktivnosti u okviru Grant ugovora. Ove aktivnosti će omogućiti pravovremena i usklađena ulaganja, koja će pomoći Crnoj Gori da realizuje potrebe u oblasti regulacije rijeka i prekograničnog upravljanja vodama.

TREKUTNI STATUS	Projekat je u periodu od 01. jula do 31. decembra 2025. godine obuhvatio sljedeće aktivnosti: • radovi na lokacijama u Beranama i Bijelom Polju izvodili su se planiranom dinamikom; • u oktobru 2025. godine završeni su radovi na izgradnji nasipa na rijeci Lim na lokaciji Berane - urbana zona. Radovi su obuhvatali izgradnju obaloutvrde sa obje strane obale u dužini od 1.200 m, zajedno sa svim pratećim infrastrukturnim rješenjima (šetalište, urbano opremanje i dr.); • do kraja decembra 2025. godine završeno oko 90% radova na izgradnji obaloutvrde dužine 612m sa nosećom konstrukcijom za biciklističke i pješačke staze, na lijevoj obali rijeke Lim u Bijelom Polju od Limske ulice do Vatrogasnog doma. Predviđeno je da radovi budu završeni do marta 2026. godine. Zaključno sa 31.12.2025.godine za radove u Bijelom Polju i Beranama ukupno je isplaćeno 9.009.774,67 EUR.
PLANIRANE AKTIVNOSTI U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	Planirane aktivnosti: • Nastavak radova na regulaciji Lima u Bijelom Polju prema planiranoj dinamici; • Priprema za II fazu SDIP projekta u skladu sa razvojnim prioritetima Crne Gore i okvirom Svjetske Banke za Crnu Goru; • Priprema finalnog spiska predloženih projekata za II fazu; • Donošenje odluke o kompletiranju projekata predloženih za II fazu.
OBAVEZE DRŽAVNIH ORGANA U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Projektna implementaciona jedinica su zaduženi za implementaciju ovog projekta. Ministarstvo ima obavezu odabira izvođača radova i konsultanta za nadzor nad radovima. U saradnji sa Jedinicom za tehničku podršku pri Ministarstvu finansija, MPŠV će izvršiti odabir i ostalih potrebnih konsultanata.
KONTAKT OSOBA	Igor Nišavić, sekretar MPŠV, koordinator realizacije projekta SDIP (e-mail: igor.nisavic@mpsv.gov.me, tel: 020-482-109)

NAZIV/CILJ PROJEKTA	Adaptacija na klimatske promjene i povećanje otpornosti u crnogorskim planinskim područjima („Gora“) - IFAD/AF
OPIS PROJEKTA	Finansijski sporazum između Crne Gore, koju predstavlja Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Međunarodnog fonda za razvoj poljoprivrede (IFAD) potpisan je 12. marta 2024. godine u cilju realizacije projekta „Adaptacija na klimatske promjene i povećanje otpornosti u crnogorskim planinskim područjima - GORA“. Ovim sporazumom Crna Gora je dobila finansiranje od strane Adaptacionog fonda (AF) u iznosu od 10 miliona USD granta. To je drugi projekat koji Crna Gora realizuje u saradnji sa Međunarodnim fondom za razvoj poljoprivrede (IFAD) sa predviđenim datumom završetka aktivnosti 31. decembra 2029. godine i zatvaranjem finansiranja 30. juna 2030. godine.

	Glavni cilj „GORA“ projekta je unapređenje uslova života u ruralnim područjima i unapređenje poljoprivredne proizvodnje, sa posebnim akcentom na podršku domaćinstvima u seoskim planinskim područjima u sjevernom dijelu Crne Gore. Projekat takođe ima za cilj da podrži održivi razvoj planinskih područja kroz jačanje lokalnih kapaciteta, zaštitu ekosistema i integraciju rješenja za adaptaciju u relevantne politike. Gora će se sprovoditi u 14 opština koje se nalaze u sjevernom dijelu Crne Gore: 13 opština sjevernog regiona: Plužine, Šavnik, Žabljak, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Petnjica, Rožaje, Andrijevica, Plav, Gusinje i opština Nikšić u Centralnom regionu. Projekat će se sprovoditi kroz tri komponente: <u>Komponenta 1.</u> Održivi uslovi života u planinskim područjima (formiranje i jačanje klastera različitih aktera uključenih u proizvodnju odabranih proizvoda, unapređenje kapaciteta za prilagođavanje poljoprivrednih sistema i razvoj lokalnih preduzeća i obezbjeđivanje finansijske pomoći za aktivnosti prilagođavanja); <u>Komponenta 2.</u> Integrisano upravljanje pejzažima (izrada inkluzivnih lokalnih strategija za prilagođavanje klimatskim promjenama, implementacija mjera za zaštitu ekosistema, obnovu ili izgradnju zajedničke ruralne infrastrukture za potrebe adaptacije, uključivanje rješenja za adaptaciju u politike i strategije u planinskim područjima); <u>Komponenta 3.</u> Uvođenje strategija adaptacije u planinskim područjima (integracija mehanizama i strategija za prilagođavanje klimatskim promjenama u planinskim područjima na lokalnom i nacionalnom nivou).
TREKUTNI STATUS	Aktivnosti sprovedene u periodu od jula do decembra 2025. Godine, u okviru projekta Gora: Angažovanje stručnih lica (savjetodavaca) - U okviru projekta Gora, pored PCU tima, tokom 2025. godine angažovano je ukupno 28 članova stručnog osoblja, koji predstavljaju ključnu savjetodavnu i stručnu podršku projektu na terenu. Ovu strukturu čine po jedan predstavnik iz lokalnih samouprava u svakoj od 14 projektnih opština i 14 predstavnika savjetodavnih i selekcijskih službi Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV) pokrivajući svih 14 projektnih opština (Nikšić, Šavnik, Plužine, Žabljak, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Petnjica, Rožaje, Andrijevica, Plav i Gusinje). Glavni zadatak stručnog osoblja je pružanje direktnih tehničkih savjeta i podrške lokalnim poljoprivrednicima, kao i saradnja sa PCU timom radi jačanja kapaciteta poljoprivrednih zajednica. Mapiranje lanaca vrijednosti - U skladu sa IFAD procedurama javnih nabavki, uspješno su angažovani nacionalni konsultanti koji su sproveli proces mapiranja na području 14 projektnih opština. Njihov rad bio je fokusiran na detaljnu analizu stanja na terenu i identifikaciju ključnih lanaca vrijednosti sa najvećim razvojnim potencijalom, što je obuhvatilo oblasti stočarstva, kontinentalnog i bobičastog voća, konzumnog krompira i žitarica. Proces je uključio precizno mapiranje poljoprivrednih proizvođača i identifikovanje broja potencijalnih korisnika iz primarne ciljne grupe na osnovu projektom definisanih kriterijuma. Trening na socijalnoj inkluziji - U četvrtom kvartalu 2025. godine, u skladu sa IFAD procedurama i Strategijom projekta „Gora“, objavljen je javni poziv za iskazivanje interesovanja konsultanata i pokrenuta je procedura angažovanja eksperta za rodnu ravnopravnost i socijalnu inkluziju. Ovim su završene ključne pripremne aktivnosti i osigurana stručna podrška za predstojeću realizaciju obuka planiranih za prvi kvartal 2026. godine. Program će započeti „treningom za trenere“ namijenjenim stručnom saradniku za rodna pitanja i mlade, nakon čega će se

edukacija proširiti na cijeli projektni tim i savjetodavne službe. Fokus obuka biće na osnaživanju kadra u oblastima smanjenja siromaštva, inkluzije mladih i rodne ravnopravnosti (uključujući LGBT pitanja), uz primjenu Akcionog plana projekta. Tokom izvještajnog perioda, fokus je bio na profesionalnom usavršavanju i terenskom radu u domenu rodne i socijalne inkluzije. Članica PCU tima, Specijalista za rodnu i socijalnu inkluziju, uspješno je pohađala drugi ciklus „Programa obrazovanja za rodnu ravnopravnost“ (u organizaciji Uprave za ljudske resurse i UNDP-a), čime su značajno unaprijeđene trenerske kompetencije u ovoj oblasti. Na lokalnom nivou, ostvarena je intenzivna saradnja sa opštinama Nikšić i Žabljak, gdje je projekat GORA direktno integrisan u Lokalne akcione planove (LAPRR) kroz definisanje i sprovođenje konkretnih mjera iz oblasti rodne ravnopravnosti.

Javni poziv za finansijsku podršku poljoprivrednim proizvođačima (grantovi u okviru komponente 1, podkomponente 1.3.) - Objavljen je Javni poziv za finansijsku podršku razvoju lanaca vrijednosti u 2025., sa isključivim fokusom na sektor stočarstva. Sistem sufinansiranja predviđa učešće korisnika od 50%, dok se ostatak obezbjeđuje iz granta Adaptacionog fonda uz oslobađanje od PDV-a. Podrška je strukturirana kroz dvije ključne opcije: Opcija 1.1 namijenjena je početnicima i manjim proizvođačima za primarnu proizvodnju, sa maksimalnim grantom do 2.000 EUR za ukupno 50 korisnika, dok je Opcija 1.2 usmjerena na 5 ekonomski razvijenijih subjekata za investicije u postproizvodne procese sa grantom do 13.000 EUR. Prilikom selekcije prioritet imaju investicije koje omogućavaju uvezivanje učesnika u lancu vrijednosti, uz poštovanje rodni i socijalnih kriterijuma, gdje je 50% grantova opredijeljeno ženama, a 30% mladima. Pravo učešća imaju individualni proizvođači, udruženja i kompanije, uz mogućnost podrške i za potpune početnike u stočarstvu, a sve u skladu sa definisanim kriterijumima Javnog poziva i Operativnog priručnika.

Sprovedena obuka od strane FAO za projektni tim i savjetodavce na SHARP+ analizi - Tokom prethodnog perioda uspješno je realizovana sveobuhvatna obuka namijenjena projektnom timu i grupi od 28 savjetodavaca, čime je ozvaničen završetak ključne pripreme faze za sprovođenje SHARP+ istraživanja. Kroz intenzivnu saradnju sa FAO, definisan je optimalan metodološki pristup, dok je sam SHARP+ alat u potpunosti prilagođen i preveden za primjenu u crnogorskom kontekstu. Ova faza obuhvatila je teorijsku i praktičnu edukaciju kadra, finalizaciju obuke anketara, kao i potpunu logističku pripremu koja je uključivala nabavku tehničke opreme i organizaciju rada na terenu. Realizovana obuka predstavlja uvod u terenski rad koji cilja minimalno 660–770 ispitanika, u okviru 22 klastera, osiguravajući da svi uključeni akteri posjeduju neophodna znanja za mapiranje lokalne klimatske ranjivosti i izradu precizne polazne osnove projekta.

Obuka i saradnja sa platformom Climate KIC - Članovi Jedinice za upravljanje projektom (PCU) pohađali su onlajn program na temu klimatskih promjena u organizaciji platforme Climate KIC, što je rezultiralo inicijativom za obuku usmjerenu na jačanje kapaciteta PCU tima i savjetodavnih službi u oblasti agroekologije i CRA praksi (prakse otporne na klimatske promjenepaksi). Saradnja sa ovom organizacijom, koja je prepoznata kao evropski lider u podsticanju inovacija, predstavlja izuzetnu priliku za umrežavanje i direktnu podršku stručnom osoblju na terenu. Ovakav vid partnerstva omogućava prenošenje vrhunskih međunarodnih iskustava i znanja, čime se direktno unapređuju kompetencije tima za sprovođenje glavnih ciljeva projekta.

	Odobren prvi PPR (Project Progress report) - Jedinica za implementaciju projekta (PCU) uspješno je pripremila i predala prvi Godišnji izvještaj o napretku projekta (PPR), koji je upućen Adaptacionom fondu na reviziju. Na osnovu prihvaćenog izvještaja, zvanično je odobrena i uplaćena druga tranša finansijskih sredstava prema IFAD-u, čime je osiguran kontinuitet u realizaciji daljih aktivnosti na projektu GORA. Godišnji plan rada i budžeta (AWPB) - pripremljen je nacrt Godišnjeg plana rada i budžeta (AWPB) za 20206. i poslat IFAD-u na reviziju. Ovaj nacrt obuhvata detaljan pregled planiranih aktivnosti i alokaciju sredstava za predstojeći period od 12 mjeseci, a nakon dobijanja povratnih informacija i finalnog odobrenja od strane IFAD-a, pristupiće se njegovoj punoj realizaciji. Sprovođenje javnih nabavki - Tokom 2025. godine uspješno su sprovedeni postupci nabavke neophodne opreme i usluga za podršku radu tima, što uključuje nabavku laptopova, tableta, kancelarijskog materijala, multifunkcionalnih uređaja ((štampač-kopir-skener), zakup regionalnih kancelarija, kao i ugovaranje usluga prevođenja. Kada je riječ o obezbjeđivanju prevoznih sredstava, pokrenut je postupak za nabavku četiri terenska vozila namijenjena radu na terenu u opštinama obuhvaćenim projektom. Prvobitni javni poziv nije uspješno okončan jer jedina pristigla ponuda nije ispunjavala sve zahtijevane kriterijume zbog nepotpune dokumentacije. Shodno tome, postupak je ponovljen u četvrtom kvartalu 2025. godine, dok se konačna realizacija, potpisivanje ugovora i isporuka vozila, očekuju u prvom kvartalu 2026. godine. U okviru jačanja tima Jedinice za koordinaciju projekta GORA (PCU), pokrenuti su postupci za iskazivanje interesovanja za pozicije eksternog finansijskog službenika, odnosno računovođe, kao i eksternog službenika za javne nabavke. Poseban akcenat stavljen je na angažovanje nacionalnih konsultanata u okviru Komponente 2 projekta, čiji će primarni zadatak biti vođenje pripreme Lokalnih strategija prilagođavanja klimatskim promjenama (LCAS) i pružanje stručne podrške u implementaciji SHARP+ analize, koja se odnosi na samoprocjenu i holističku procjenu otpornosti na klimatske promjene
PLANIRANE AKTIVNOSTI U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	U okviru prve komponente projekta Gora, oslanjajući se na Godišnji plan rada i budžeta za 2026. godinu, aktivnosti u narednom periodu biće usmjerene na razvoj klastera, jačanje lanca vrijednosti i direktnu podršku proizvođačima kroz edukaciju i grantove. Mapiranje lanaca vrijednosti i identifikacija aktera -Tokom 2026. godine nastaviće se proces mapiranja 22 ključna lanca vrijednosti, sa fokusom na stočarstvo, jagodičasto i kontinentalno voće, žitarice i krompir. Nacionalni konsultanti, uz podršku regionalnih koordinatora, identifikovaće sve relevantne aktere, od proizvođača do kupaca, analizirajući tržišnu potražnju i klimatske rizike. Poseban fokus biće na uključivanju mladih poljoprivrednika i žena, kako bi se osigurala dugoročna održivost i profitabilnost proizvodnje u planinskim područjima. Mapiranje u oblasti agro-ekoturizma - Kao nastavak na mapiranje osnovnih lanaca vrijednosti, planirano je postepeno proširenje fokusa na nove specifične sektore. U prvom polovini 2026. godine mapiranje će se proširiti na agro-ekoturizma na širem geografskom nivou, uz sprovođenje detaljne studije u svim ciljnim opštinama. Poseban cilj ove aktivnosti je uključivanje malih proizvođača, žena i mladih kroz model ruralnog klasterovanja i formiranje mreže aktera putem platformi sa više učesnika, čime se osigurava da i ranjivije grupe postanu dio ovog lanca vrijednosti. Rodna i socijalna inkluzija - U okviru Akcionog plana, ključni fokus u narednom periodu biće na sprovođenju detaljne rodne analize radi mapiranja lanaca vrijednost. Ova aktivnost omogućiće prioritizaciju onih sektora koji bilježe veće učešće žena, čime će se osigurati adekvatna i ciljana podrška u pravcu pune rodne inkluzivnosti. Izrada strategije i obuka tima Fokus prvog kvartala biće na postavljanju strateškog okvira odmah nakon završetka osnovnih obuka o socijalnoj inkluziji. Stručni saradnik za rodna pitanja i mlade izradiće Plan komunikacione kampanje

o socijalnoj inkluziji, koji će služiti kao krovni radni dokument projekta u ovoj oblasti. Ovaj plan će definisati ključne poruke, ciljne grupe i kriterijume odabira korisnika projekta. Uporedo sa tim, projektni tim će proći obuku za integraciju procesa učenja u sistem praćenja i evaluacije (M&E), čime će se osigurati adekvatno dokumentovanje rezultata i najboljih praksi u skladu sa IFAD standardima.

Mobilizacija klastera i platforme sa više aktera (MSP) - Kroz 2026. godinu nastaviće se rad sa Multisektorskim platformama (MSP) koje služe kao prostor za dijalog između poljoprivrednika, biznisa i lokalnih uprava. Planirano je održavanje informativnih radionica i redovnih sastanaka (1-2 puta godišnje po klasteru) kako bi se zajednički identifikovali problemi i prioriteti za investicije u ruralnu infrastrukturu, usklađujući potrebe proizvođača sa opštinskim budžetima.

Obuka savjetodavnih službi za agroekologiju - U prvoj polovini 2026. godine, 28 angažovanih savjetodavaca (dva po opštini) proći će intenzivnu obuku o principima agroekologije i poljoprivrede otporne na klimatske promjene (CRA). Cilj je da savjetodavci postanu sposobni da identifikuju najbolje lokalne prakse za očuvanje zemljišta i vode, te da pruže direktnu podršku proizvođačima u primjeni tehnika koje promovišu biodiverzitet bez upotrebe štetnih hemikalija.

Podrška ženskom preduzetništvu i studija o pristupu zemljištu – Organizovanje namjenskih aktivnosti za ekonomsko osnaživanje žena, uključujući obuke o poslovnim vještinama i učešće na poljoprivrednim sajmovima. Paralelno s tim, u drugom kvartalu će biti izrađena detaljna studija o pristupu državnom poljoprivrednom zemljištu. Studija će analizirati zakonski okvir i proceduru zakupa, sa posebnim akcentom na jačanje prava žena na posjed i korišćenje zemljišta, nakon čega će uslijediti informativna kampanja.

Javni poziv za finansijsku podršku za lance vrijednosti (VCF) - Pored finalizacije isplata za 55 grantova iz 2025. godine, u 2026. planirano je značajno proširenje: za primarnu proizvodnju (Opcija 1.1) planirana je dodjela 135 novih grantova namijenjenih početnicima i manjim proizvođačima. U segmentu prerade i distribucije (Opcija 1.2) predviđeno je 20 grantova za ekonomski razvijenija gazdinstva u cilju uvezivanja lanaca vrijednosti. Dodatno, fokus je stavljen na agro-ekoturizam (Opcija 1.3) kroz dodjelu 30 grantova za unapređenje smještajnih kapaciteta. Javni pozivi za razvoj lanaca vrijednosti će biti dodjeljivani uz primjenu kriterijuma inkluzivnosti: 50% grantova opredijeljeno je ženama, a 30% mladima. Cijeli proces će pratiti stroga kontrola administrativnih i terenskih komisija, uz finalno odobrenje od strane Nezavisnog investicionog odbora i IFAD-a.

U okviru **druge komponente projekta Gora**, koja se fokusira na integrisano upravljanje predjelima i jačanje otpornosti ekosistema, u narednom periodu planiran je niz strateških aktivnosti koje će osigurati dugoročnu održivost ruralne infrastrukture i prirodnih resursa.

Jačanje kapaciteta i stručna obuka tima - sveobuhvatna obuka projektnog tima i 28 poljoprivrednih savjetodavaca. Planirano je sprovođenje programa izgradnje kapaciteta u nekom od planinskih regiona Evrope, gdje će tehničko osoblje kroz terenske posjete i stručne sesije usvojiti znanja o integrisanom upravljanju predjelima i prilagođavanju klimatskim promjenama. Ova aktivnost će omogućiti timu da stečeno znanje dalje prenosi lokalnim savjetodavcima, čime se osigurava održiv sistem podrške na terenu.

Terensko sprovođenje SHARP+ istraživanja - Nakon uspješno završenih priprema, tokom prvog kvartala 2026. godine realizovaće se terensko SHARP+ istraživanje. Planirano je prikupljanje podataka od najmanje 660 do 770 ispitanika u 22 klastera, uz strogo poštovanje kriterijuma diverziteta (rodna i starosna struktura, manjinske grupe). Prikupljeni podaci biće analizirani u saradnji sa nacionalnim konsultantima do drugog kvartala 2026. godine, čime će se dobiti precizna polazna osnova o otpornosti domaćinstava na klimatske promjene.

Izrada lokalnih klimatskih strategija (LCAS) - Na osnovu podataka iz GIS analiza i SHARP+ istraživanja, u narednom periodu će se finalizovati 22 Lokalne strategije prilagođavanja klimatskim promjenama (LCAS). Ovaj proces će voditi nacionalni konsultanti uz podršku stručnjaka za klimu i regionalnih koordinatora, uključujući direktne konsultacije sa opštinama. Ove strategije će postati osnovni dokumenti za definisanje prioriternih investicija u svakoj zajednici.

GIS analiza klimatske ranjivosti - Kao ključna tehnička informacija i podrška participativnom procesu, u prvoj polovini 2026. godine biće angažovan nacionalni GIS konsultant za izradu brzih analiza klimatskih ranjivosti. Ova aktivnost će se realizovati na nivou relevantnih teritorija za ciljne grupe u svih 22 projektna klastera. Proces će biti nadgledan od strane specijaliste za životnu sredinu i klimatske promjene, dok će za samu operativnu izradu mapa, na osnovu projektnog zadatka pripremljenog u 2025. godini, u prvom kvartalu 2026. godine biti angažovan nacionalni GIS konsultant. Uporedo sa angažovanjem eksperta, IFAD će tokom prve polovine 2026. godine obezbijediti specijalizovanu GIS obuku za osoblje projekta kako bi se ojačali interni kapaciteti. Glavni ishod ovih aktivnosti obuhvata izrađene mape ranjivosti i potpuno osposobljen projektni tim. Ovim će se osigurati precizno razumijevanje klimatskih rizika zasnovano na podacima, što je neophodno za adekvatno planiranje daljih intervencija na ciljanim teritorijama.

Podrška stočarima i ekološka dijagnoza predjela - U sektoru pastoralnog gazdovanja, tokom 2026. godine biće pružena direktna tehnička podrška za 80 do 120 stočara. Aktivnosti će uključivati izradu ekoloških i pastoralnih dijagnoza kako bi se prilagodile prakse ispaše, poboljšalo upravljanje stočnom hranom tokom suša i smanjio rizik od šumskih požara. Cilj je integrisati tradicionalno upravljanje katunima sa savremenim rješenjima za očuvanje ekosistema.

Implementacija biotehničkih mjera - U skladu sa prioritetima iz LCAS-a, tokom drugog kvartala 2026. godine započeće radovi na sprovođenju biotehničkih mjera na ukupno 75 hektara zemljišta. Ove mjere, koje uključuju pošumljavanje i stabilizaciju nagiba korišćenjem prirodnih materijala i biomase, biće realizovane u saradnji sa Univerzitetom Crne Gore. Prethodno će biti sprovedena kampanja podizanja svijesti među lokalnim akterima i provjera tehničke izvodljivosti na terenu.

Razvoj kolektivne infrastrukture za vodosnabdijevanje - U narednoj godini planiran je početak realizacije pet višenamjenskih objekata za skladištenje vode, uključujući bazene za kišnicu i hermetičke rezervoare. Projekat će aktivno raditi na informisanju lokalnih zajednica o javnim pozivima, dok će opštine participirati u troškovima izgradnje. Ovi sistemi su dizajnirani da osiguraju dostupnost vode u sušnim periodima, čime se direktno povećava otpornost poljoprivredne proizvodnje.

Klimatski otporna sanacija ruralnih puteva - Projekat započinje ciklus unapređenja putne infrastrukture koji obuhvata ukupno 180 km puteva. U 2026. godini fokus će biti na identifikaciji i odobravanju prioriternih dionica koje su ključne za pristup udaljenim naseljima i hitnim službama.

	Tokom godine će se sprovesti kampanja informisanja, pokrenuti javni poziv, te izraditi studije izvodljivosti i planovi upravljanja životnom sredinom (ESMP), kako bi sve bilo spremno za početak radova. Treća komponenta projekta Gora usmjerena je na integraciju strategija prilagođavanja planinskih područja u opštinske i nacionalne politike. U narednom periodu, fokus će biti na prenošenju naučnih podataka u konkretne lokalne akcione planove. Formalizacija saradnje sa akademskom zajednicom - U prvom kvartalu 2026. godine očekuje se zvanično potpisivanje Memoranduma o razumijevanju (MoU) sa Biotehničkim fakultetom Univerziteta Crne Gore. Ova saradnja, inicirana tokom 2025. godine, ključna je za osiguravanje nacionalnog vlasništva nad inovativnim pristupima projekta. Fakultet će pružati kontinuiranu tehničku podršku, pomagati u dokumentovanju rezultata i generisanju znanja, dok će studenti imati priliku za stažiranje unutar projektnih aktivnosti, čime se jačaju domaći istraživački kapaciteti u sektoru poljoprivrede i klime. Detaljna GIS procjena klimatske ranjivosti opština - Nakon što su pripremni koraci završeni, u prvom kvartalu 2026. godine sprovedeće se izbor konsultanata i izrada detaljnih GIS analiza klimatske ranjivosti za svaku od 14 ciljanih opština. Za razliku od brzih analiza na nivou klastera, ove procjene će koristiti scenarije visoke rezolucije kako bi projektovale uticaj klimatskih promjena na ruralne predjele i sredstva za život. Rezultati, koji kombinuju GIS mape i narativne analize, biće zvanično predstavljani na nacionalnim radionicama tokom drugog kvartala 2026. godine. Uspostavljanje radne grupe za planinska područja - Tokom prvog kvartala 2026. godine, projektni tim će donijeti stratešku odluku o institucionalnom okviru za Radnu grupu za planinska područja. Cilj ove radne grupe je integracija klimatskog prilagođavanja u lokalne procese planiranja, uz podršku nacionalnih i međunarodnih konsultanata koji će voditi proces izrade 14 opštinskih strategija ruralnog prilagođavanja.
OBAVEZE DRŽAVNIH ORGANA U PRVOJ POLOVINI 2026. GODINE	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao predstavnik Vlade Crne Gore, primalac je granta od strane Adaptacionog fonda za projekat „GORA“, dok je projekat vezan za Direktorat za ruralni razvoj Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, koji ima ulogu izvršne agencije. IFAD (Međunarodna organizacija za razvoj poljoprivrede) implementaciona je jedinica i sve javne nabavke na „GORA“ projektu prate IFAD-ova procedure. Sveukupni nadzor, političko usmjeravanje i odgovornost za sprovođenje projekta „GORA“ povjereni su posebno formiranom Upravnom odboru projekta (UOP). Odbor će uspostaviti i njime predsjedavati MPŠV, a u njegov sastav ulaze i predstavnici drugih partnerskih institucija. Za svakodnevno upravljanje i operativnu implementaciju projekta zadužena je Jedinica za koordinaciju projekta (PCU).
KONTAKT OSOBA	mr Anita Martić, Koordinatorica GORA projekta (e-mail: marticanita01@gmail.com)